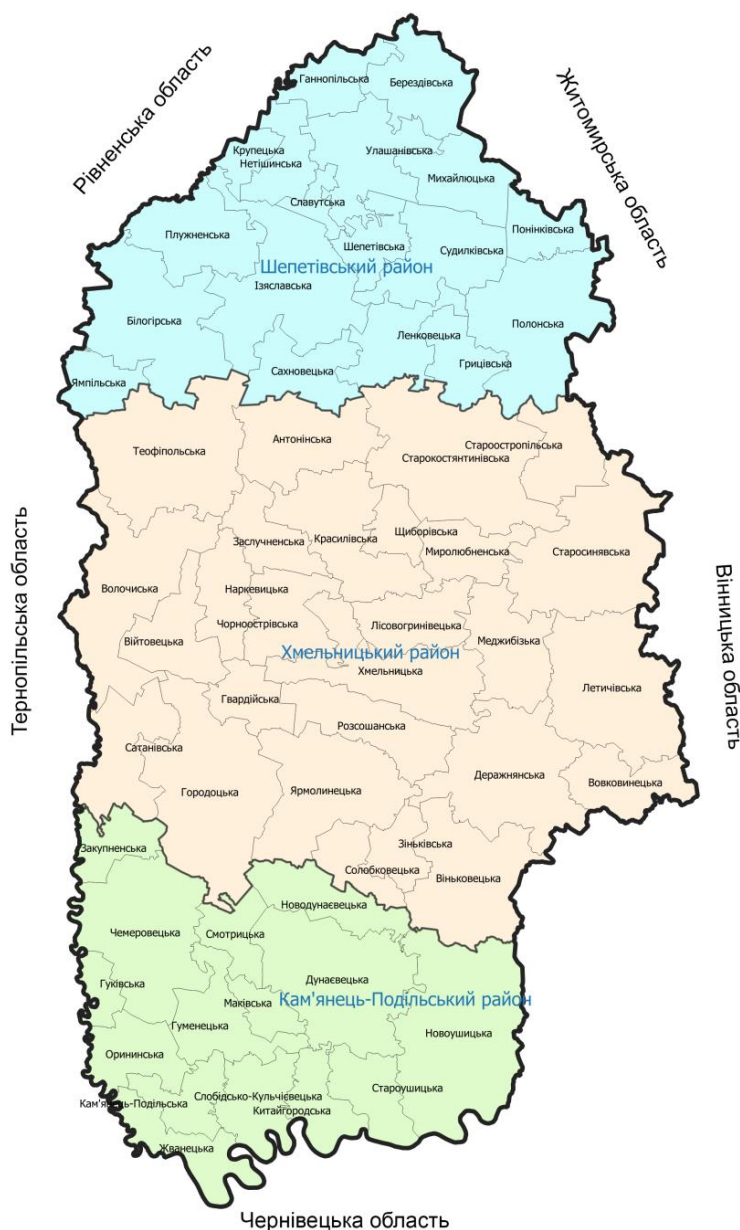

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ЕКОЛОГІЇ

СТАН ДОВКІЛЛЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ
ОБЛАСТІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ
МОНІТОРИНГОВИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ
У ЛИПНІ 2025 РОКУ
(інформаційно-аналітичний огляд)

м. Хмельницький, 2025

ЗМІСТ

	С.
Вступ	3
1. Стан атмосферного повітря.....	4
2. Стан поверхневих вод.....	7
2.1 Басейн р. Дністер	10
2.2 Басейн р. Південний Буг	10
2.3 Басейн р. Дніпро	11
3. Радіаційний стан.....	15

ВСТУП

Одним зі складових компонентів системи екологічної та соціально-економічної безпеки держави є система моніторингу, обліку та контролю за станом навколишнього природного середовища та природно-ресурсного потенціалу. В умовах зростання глобальних загроз зумовлених зміною клімату, збільшенням ймовірності ризиків виникнення надзвичайних природних явищ або ж катастроф (паводків, повеней і посух), зростаючим дефіцитом природних ресурсів, забрудненням середовища існування як людини так тваринного й рослинного світу, а також за всеохоплюючої та невинно прогресуючої інформатизації людства, питання прийняття оптимальних та оперативних рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища набувають значної ваги.

Стаття 50 Конституції України говорить про те, що кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, а також право на її поширення, оскільки така інформація ніким не може бути засекречена.

У даному інформаційно-аналітичному огляді наводиться узагальнена інформація за липень 2025 року за даними моніторингових спостережень на території Хмельницької області стосовно:

- забруднення атмосферного повітря;
- стану поверхневих вод;
- радіаційного стану.

Суб'єктами системи моніторингу довкілля у Хмельницькій області є Хмельницький обласний центр з гідрометеорології, Регіональний офіс водних ресурсів у Хмельницькій області, Лабораторія Басейнового управління водних ресурсів річок Прут та Сірет, та Відокремлений підрозділ «Хмельницька АЕС».

1. СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Основними джерелами забруднення атмосфери Хмельницької області є автотранспорт, кількість якого щороку збільшується, котельні окремих підприємств, підприємства, які у виробництві використовують полімери, а також спалювання сміття та опалого листя.

Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є низький рівень оснащення джерел викидів пилогазоочисним обладнанням. Значно впливає на забруднення атмосфери відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук, а саме: діоксиду сірки, діоксиду азоту, оксиду вуглецю, летючих органічних сполук та інших.

Оцінка стану атмосферного повітря у місті Хмельницький здійснювалась шляхом порівняння рівня гранично допустимих концентрацій (далі – ГДК) пріоритетних забруднюючих речовин з середньомісячною концентрацією по постах спостереження, а також середньомісячної концентрації по місту (у кратності ГДК) за звітний місяць та відповідний місяць минулого року.

Пріоритетними забруднюючими речовинами вважаються ті речовини, які вносять найбільший внесок у забруднення атмосферного повітря міста і контролюються на більшості стаціонарних постів спостережень за забрудненням атмосферного повітря.

Перелік пріоритетних забруднюючих речовин наведено у таблиці 1.1 згідно з ГДК та класом небезпеки, де значення класу небезпеки забруднюючої речовини зменшується відповідно до підвищення її небезпечності.

Таблиця 1.1

Назва забруднюючої речовини		ГДК середньодобова, мг/м ³	Клас небезпеки
1.	Аміак	0,04	4
2.	Діоксид азоту	0,04	2
3.	Діоксид сірки	0,05	3
4.	Оксид азоту	0,06	3
5.	Оксид вуглецю	3,0	4
6.	Пил	0,15	3
7.	Фенол	0,003	2
8.	Формальдегід	0,003	2
9.	Хлористий водень	0,2	2

У липні 2025 року спостереження за станом атмосферного повітря проводилося Хмельницьким обласним центром з гідрометеорології на двох стаціонарних постах в м. Хмельницький.

Визначалося 9 пріоритетних забруднюючих речовин, а саме аміак, діоксид азоту, діоксид сірки, оксид азоту, оксид вуглецю, пил, фенол, формальдегід, хлористий водень.

Середньомісячні концентрації забруднювальних речовин в атмосферному повітрі по двох постах спостереження протягом липня 2025 наведені у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Назва забруднюючої речовини		Допустимий рівень ГДК, мг/м ³	Середньомісячна концентрація по постах спостереження, мг/м ³	
			пост № 1	пост № 2
1.	Аміак	0,04	0,0095	0,013
2.	Діоксид азоту	0,04	0,0327	0,0278
3.	Діоксид сірки	0,05	0,0136	0,0155
4.	Оксид азоту	0,06	0,027	0,0307
5.	Оксид вуглецю	3,0	1,9352	2,1526
6.	Пил	0,15	0,0591	0,0749
7.	Фенол	0,003	0,0011	0,0013
8.	Формальдегід	0,003	0,0022	0,0029
9.	Хлористий водень	0,2	0,0392	0,0331

Середньомісячні концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі по місту (у кратності ГДК) за звітний місяць та відповідний місяць минулого року представлені у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Назва забруднюючої речовини		Середньомісячна концентрація по місту, у кратності ГДК	
		Липень 2025 року	Липень 2024 року
1.	Аміак	0,2803	0,1385
2.	Діоксид азоту	0,76	0,98
3.	Діоксид сірки	0,291	0,327
4.	Оксид азоту	0,48	0,51
5.	Оксид вуглецю	0,7	0,9
6.	Пил	0,45	0,4
7.	Фенол	0,4058	0,5259
8.	Формальдегід	0,851	0,57
9.	Хлористий водень	0,18	0,18

Аналізуючи дані, за звітний період в порівнянні з відповідним місяцем минулого року, відбулося зменшення діоксиду азоту, діоксиду сірки, оксиду азоту, оксиду вуглецю та фенолу. Разом з тим, відбулося збільшення значення аміаку, пилу та формальдегіду. Значення хлористого водню в порівнянні з звітним місяцем і відповідним місяцем минулого року не змінилося (рисунок 1.1).

Рисунок 1.1

2. СТАН ПОВЕРХНЕВИХ ВОД

Хмельницька область має досить густу сітку річок, ставків і водосховищ, але природних озер на її території дуже мало. Тут налічується понад 3000 річок загальною протяжністю близько 10 тис. км. Однак довжиною понад 10 км їх не так багато (понад 120), тому що на території області лежать переважно верхів'я річок Південного Бугу або притоки ще більших річок – Дністра та Горині.

Річки області відносяться до басейнів Дністра, Південного Бугу та Дніпра і відзначаються дуже характерними планами: ріки басейну Дністра всі течуть на південь, причому строго паралельно одна до одної; ріки центральної частини області (Південний Буг, його притоки та Случ і Хомора) течуть на схід, а ріки північної частини – на північ. Такий план річкових систем території тісно залежить від її орографії і тектонічної будови.

Звертаємо увагу, що річки південної, східної і північної частин області вирізняються не лише напрямками, але будовою і формою долин. Річки південного напрямку – дністровського басейну – на більшій частині течій виробили глибокі каньйоноподібні долини, річки східного напрямку мають неглибокі долини з положистими схилами і дуже розгалуженою мережею балок, а річки північних напрямків течуть по молодих невироблених долинах майже без придолинних схилів.

Оцінка якості поверхневих вод здійснюється на основі аналізу величин гідрохімічних показників у порівнянні з відповідними значеннями їх гранично допустимих концентрацій (ГДК) та фоновими показниками.

Гранично допустимі концентрації гідрохімічних показників із зазначенням одиниці вимірювання наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

№	Показники якості води	Одиниця вимірювання	ГДК для рибогосподарських водоймах
1.	Водневий показник	pH	6,5-8,5
2.	БСК ₅	мг О ² /дм ³	3
3.	ХСК	мг О ² /дм ³	15
4.	Фосфор загальний	мг/дм ³	–
5.	Фосфор ортофосфатів	мг/дм ³	–
6.	Хлориди	мг/дм ³	300
7.	Сульфати	мг/дм ³	100
8.	Залізо загальне	мг/дм ³	0,1

Протягом липня 2025 року стан поверхневих вод області відслідковувався такими суб'єктами моніторингу: Регіональним офісом водних ресурсів у Хмельницькій області, лабораторією Хмельницького обласного центру з гідрометеорології, та Басейновим управлінням водних ресурсів річок Прут та Сірет на 7 пунктах спостереження.

Лабораторією Хмельницького обласного центру з гідрометеорології відібрано проби поверхневих вод басейнів двох річок на 4 пунктах спостереження, а саме:

- басейн р. Південний Буг (2 пункти спостереження):
- р. Південний Буг – 0,7 км вище та 1 км нижче м. Хмельницький;
- басейн р. Дніпро (2 пункти спостереження):
- р. Случ – с. Коржівка (354 км), та 0,5 км нижче м. Старокостянтинів, с. Красносілка.

Регіональним офісом водних ресурсів у Хмельницькій області здійснено відбір проб поверхневих вод басейну однієї річки на 2 пунктах спостереження, а саме:

- басейн р. Дніпро:
- р. Случ – с. Чернелівка, водозабір;
- р. Хомора – м. Полонне, водозабір.

Дослідження проб поверхневих вод басейну р. Дніпро виконано лабораторією моніторингу вод Північного регіону Міжрегіонального офісу захисних масивів дніпровських водосховищ.

Лабораторією Басейнового управління водних ресурсів річок Прут та Сірет здійснено моніторинг поверхневих вод р. Дністер – 783 км, питний водозабір м. Кам'янець-Подільський.

Аналіз якості поверхневих вод здійснювався за басейновим принципом. Розглядалися такі головні річкові басейни: Дніпро, Південний Буг, Дністер, за 8 основними показниками якості води: водневий показник, БСК₅, ХСК, фосфор загальний і ортофосфатів, хлориди, сульфати та залізо загальне.

Результати дослідження показників якості поверхневих вод за липень 2025 року наведений у таблиці 2.2 у розрізі головних річкових басейнів Хмельницької області.

Таблиця 2.2

№	Показник якості води	Басейн р. Дністер	Басейн р. Південний Буг		Басейн р. Дніпро			
		р. Дністер	р. Південний Буг		р. Случ			р. Хомора
		м. Кам'янець-Подільський, 783 км	1 км нижче м. Хмельницький, с. Копистин, 743 км	0,7 км вище м. Хмельницький, 755 км	с. Чернелівка, водозабір	0,5 км нижче м. Старокосятинів, с. Красносілка, 391 км	с. Коржівка, 354 км	м. Полонне, водозабір
1.	Водневий показник	8,7	7,85	7,79	7,65	7,96	8,06	8,25
2.	БСК ₅	2,65	5,45	8,1	1,21	2,28	3,47	2,47
3.	ХСК	23,0	54,7	30,0	62,44	45,0	48,2	56,30
4.	Фосфор загальний	0,7	2,255	0,271	0,23	0,731	0,511	0,07
5.	Фосфор ортофосфатів	0,033	2,045	0,160	0,22	0,618	0,281	0,03
6.	Хлориди	27,8	98,5	58,9	48,79	56,9	39,6	27,03
7.	Сульфати	67,0	29,5	14,2	41,40	33,4	18,4	48,30
8.	Залізо загальне	0,107	–	–	0,28	–	–	0,18

2.1 Басейн р. Дністер

Дослідження поверхневих вод басейну р. Дністер виконано Лабораторією Басейнового управління водних ресурсів річок Прут та Сірет.

У поверхневих водах басейну р. Дністер по речовинам, за якими велися спостереження, перевищень гранично допустимих концентрацій для водойм господарсько-побутового призначення не зафіксовано.

Інформація стосовно результатів досліджень показників якості поверхневих вод басейну р. Дністер (м. Кам'янець-Подільський, 783 км) за звітний період у порівнянні з попереднім місяцем та відповідним місяцем минулого року наведена у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

№	Показники якості води	ГДК*	Звітний місяць	Попередній місяць	Відповідний місяць минулого року
1.	Водневий показник	6,5-8,5	8,7	9,17	8,13
2.	БСК ₅	3	2,65	2,40	2,74
3.	ХСК	50	23,0	22,3	23,4
4.	Фосфор загальний	–	0,7	0,10	0,26
5.	Фосфор ортофосфатів	–	0,033	0,042	0,098
6.	Хлориди	300	27,8	18,1	27,0
7.	Сульфати	100	67,0	62,0	73,8
8.	Залізо загальне	0,1	0,107	0,178	0,138

*для рибогосподарських водойм;

У пункті спостереження вод басейну р. Дністер (м. Кам'янець-Подільський, 783 км) спостерігається не значне перевищення водневого показника у звітному та минулому місяці.

Разом з тим спостерігається не значне перевищення заліза загального.

2.2 Басейн р. Південний Буг

Дослідження поверхневих вод басейну р. Південний Буг виконано Лабораторією Хмельницького обласного центру з гідрометеорології на 2 пунктах спостереження.

Інформація стосовно результатів досліджень показників якості поверхневих вод р. Південний Буг, що входять до складу басейну р. Південний Буг, за звітний період у порівнянні з попереднім місяцем та відповідним місяцем минулого року наведена у таблиці 2.4 та 2.5 відповідно.

р. Південний Буг

Лабораторія Хмельницького обласного центру з гідрометеорології проводила дослідження р. Південний Буг на 2 пунктах спостереження – 1 км нижче та 0,7 міста Хмельницький Хмельницького району.

Таблиця 2.4

№	Показники якості води	ГДК*	Звітний місяць		Попередній місяць		Відповідний місяць минулого року	
			1 км нижче міста**, 743 км	0,7 км вище міста**, 755 км	1 км нижче міста**, 743 км	0,7 км вище міста**, 755 км	1 км нижче міста**, 743 км	0,7 км вище міста**, 755 км
1.	Водневий показник	6,5-8,5	7,85	7,79	7,94	8,14	7,78	8,00
2.	БСК ₅	3	5,45	8,1	4,53	5,43	12,46	5,09
3.	ХСК	50	54,7	30,0	51,2	34,5	115,7	71,4
4.	Фосфор загальний	–	2,255	0,271	0,750	0,055	1,495	0,339
5.	Фосфор ортофосфаті в	–	2,045	0,160	0,630	0,024	1,285	0,210
6.	Хлориди	300	98,5	58,9	71,3	58,8	75,8	54,8
7.	Сульфати	100	29,5	14,2	18,5	14,8	19,1	14,8
8.	Залізо загальне	0,1	–	–	–	–	–	–
9	Нітроген амонійний	–	11,70	0,69	7,60	0,48	3,85	0,31
10	Нітроген нітритний	–	1,605	0,039	0,865	0,027	0,860	0,034

*для рибогосподарських водойм;

** місто Хмельницький.

Спостерігалось незначне перевищення водневого показника в пункті спостереження 1 км нижче міста Хмельницького 743 км, значення минулого місяця.

В усіх пунктах спостереження р. Південний Буг наявне перевищення БСК₅, середнє значення за досліджувані місяці становить 6,84 мг О²/дм³, що у 2,28 разів перевищує гранично допустимі концентрації.

Наявне перевищення допустимих ГДК для значення ХСК у пунктах спостереження 1 км нижче міста Хмельницького 743 км, за досліджуваний період та значення минулого місяця, та відповідного місяця минулого року.

Разом з тим, за інформацією наданою Лабораторією Хмельницького обласного центру з гідрометеорології, звітуємо по значеннях нітрогену амонійного та нітрогену нітритного за досліджуваний період.

По інших речовинах, за якими велися спостереження, перевищень гранично допустимих концентрацій для водойм господарсько-побутового призначення не зафіксовано.

2.3 Басейн р. Дніпро

Дослідження поверхневих вод басейну р. Дніпро виконано лабораторіями Хмельницького обласного центру з гідрометеорології, моніторингу вод Північного регіону Міжрегіонального офісу захисних масивів дніпровських водосховищ (за пробами відібраними працівниками Регіонального офісу водних ресурсів у Хмельницькій області).

Інформація стосовно результатів досліджень показників якості поверхневих вод р. Случ та р. Хомора, що входять до складу басейну р. Дніпро, за звітний період у порівнянні з попереднім місяцем та відповідним місяцем минулого року наведена у таблиці 2.6 та 2.7 відповідно.

р. Случ

Дослідження р. Случ проводились в 3 пунктах спостереження, а саме: с. Чернелівка (водозабір), 0,5 км нижче та вище міста Старокостянтинів.

Таблиця 2.5

№	Показники якості води	ГДК*	Звітний місяць			Попередній місяць			Відповідний місяць минулого року		
			с. Чернеліка, водозабір	0,5 км нижче міста, с. Красносілка, 391 км	с. Коржівка, 354 км	с. Чернеліка, водозабір	0,5 км нижче міста, с. Красносілка, 391 км	с. Коржівка, 354 км	с. Чернеліка, водозабір	0,5 км нижче міста, с. Красносілка, 391 км	с. Коржівка, 354 км
1.	Водневий показник	6,5-8,5	7,65	7,96	8,06	7,70	7,94	8,16	7,36	7,64	7,80
2.	БСК ₅	3	1,21	2,28	3,47	2,42	3,56	2,87	5,42	10,52	10,58
3.	ХСК	50	62,44	45,0	48,2	53,77	50,0	47,9	27,78	32,5	28,9
4.	Фосфор загальний	–	0,23	0,731	0,511	0,20	0,631	0,190	0,3	1,070	0,434
5.	Фосфор ортофосфатів	–	0,22	0,618	0,281	0,20	0,391	0,107	0,19	0,684	0,293
6.	Хлориди	300	48,79	56,9	39,6	43,87	39,2	27,6	45,31	55,7	42,9
7.	Сульфати	100	41,40	33,4	18,4	40,05	15,9	34,3	41,4	14,0	13,8
8.	Залізо загальне	0,1	0,28	–	–	0,36	–	–	0,15	–	–

*для рибогосподарських водойм;

У пункті спостереження с. Коржівка, 354 км, значення минулого місяця, спостерігається перевищення водневого показника.

В усіх пунктах спостереження (крім с. Чернеліка, водозабір та с. Красносілка, 391 км значення звітнього місяця; с. Чернелівка водозабір та Коржівка значення минулого місяця) спостерігається перевищення БСК₅, середнє значення за досліджувані місяці становить 4,7 мг О²/дм³, що у 1,56 рази перевищує гранично допустимі концентрації.

За звітний місяць та минулий місяць у пункті спостереження с. Чернеліка, водозабір спостерігається перевищення допустимих ГДК для значення ХСК.

Також, наявне не значне перевищення заліза загального.

По іншим речовинам, за якими велися спостереження, перевищень гранично допустимих концентрацій для водойм господарсько-побутового призначення не зафіксовано.

р. Хомора

Лабораторія моніторингу вод Північного регіону Міжрегіонального офісу захисних масивів дніпровських водосховищ (за пробами відібраними працівниками Регіонального офісу водних ресурсів у Хмельницькій області) проводила дослідження р. Хомора в межах населеного пункту м. Полонне (водозабір).

Таблиця 2.6

№	Показники якості води	ГДК*	Звітний місяць	Попередній місяць	Відповідний місяць минулого року
1.	Водневий показник	6,5-8,5	8,25	8,15	8,01
2.	БСК ₅	3	2,47	5,28	5,37
3.	ХСК	50	56,30	64,12	36,97
4.	Фосфор загальний	–	0,07	0,11	0,04
5.	Фосфор ортофосфатів	–	0,03	0,09	0,03
6.	Хлориди	300	27,03	21,41	25,01
7.	Сульфати	100	48,30	40,65	45,7
8.	Залізо загальне	0,1	0,18	0,25	0,07

*для рибогосподарських водойм;

Спостерігається перевищення значення водневого показника за звітний та попередній місяці.

В пункті спостереження р. Хомора спостерігається перевищення значення БСК₅ за минулий місяць та значення минулого року середнє

значення за досліджувані місяці становить 4,37 мг O²/дм³, що у 1,45 разів перевищує гранично допустимі концентрації. Звертаємо увагу, що за звітний місяць перевищень значення БСК₅ не спостерігалось.

За звітний місяць та попередній місяць спостерігається перевищення допустимих ГДК для значення ХСК.

Також, наявне не значне перевищення заліза загального.

По інших речовинам, за якими велися спостереження, перевищень гранично допустимих концентрацій для водойм господарсько-побутового призначення не зафіксовано.

3. РАДІАЦІЙНИЙ СТАН

В умовах нормальної експлуатації атомної електростанції викиди радіонуклідів у навколишнє середовище незначні і складаються в основному з радіонуклідів йоду та інертних радіоактивних газів (аргону, криптону та ксенону), періоди напіврозпаду яких (за винятком ізотопу криптону) в основному не перевищують декількох діб. Кількість і склад газоаерозольних викидів радіонуклідів в атмосферу залежить від типу реактора, тривалості експлуатації, потужності реактора, ефективності газо- і водоочищення. Газоаерозольні викиди проходять складну систему очищення, необхідну для зниження їх активності.

В північній частині області розташована Хмельницька атомна електростанція, основне призначення станції якої є покриття дефіциту електричних потужностей в західному регіоні України.

Моніторинг радіаційного фону на території області протягом липня 2025 року забезпечувався щоденно Хмельницьким обласним центром з гідрометеорології на постах спостереження у містах Хмельницькому, Шепетівці і Кам'янці-Подільському та селищах міського типу Ямполі Шепетівського району і Новій Ушиці Кам'янець-Подільського району, та Відокремленим підрозділом «Хмельницька АЕС» на постах спостереження у м. Нетішин, м. Острог, м. Славути, с. Білотин, с. Межиричі, с. Старий Кривин та м. Мізоч.

За даними радіоекологічного моніторингу потужність гамма-фону у зазначених вище постах спостереження, протягом липня 2025 року, не перевищувала допустимих рівнів і становила 11-12 мкР/год. (таблиця 3.1).

Звертаємо увагу, що допустиме значення рівня радіаційного фону згідно Норм радіаційної безпеки України (НРБУ-97) становить 30 мкР/год.

Таблиця 3.1

Пункт спостереження	Гамма-фон, мкP/год	
	Максимально-разовий рівень	Середньомісячне значення
Шепетівка	15	12
Ямпіль	14	11
Хмельницький	15	12
Нова Ушиця	13	12
Кам'янець-Подільський	14	12

Концентрація радіоактивних речовин в атмосферному повітрі населених пунктів, де розміщені постійні пости спостережень Хмельницької атомної електростанції (далі – Хмельницька АЕС), менша гранично допустимих концентрацій. Рівень гамма-фону в санітарно-захисній зоні та зоні спостереження Хмельницької АЕС відповідав природному фону і становив – 0,08-0,09 мкЗв/год. (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

м. Нетішин	м. Острог	м. Славута	с. Межиріч	с. Білотин	м. Мізоч	с. Старий Кривин
0,08	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,09

Викиди радіоактивних нуклідів (довгоіснуючі нукліди, інертні радіоактивні гази та йод) з вентиляційної труби Хмельницької АЕС у навколишнє середовище протягом липня не перевищували допустимих рівнів.

Підготовлено відділом економіки природокористування,
 планування роботи та поводження з відходами, за інформацією
 наданою суб'єктами обласного моніторингу довкілля.
 Відповідальний за підготовку: начальник відділу Оксана БОЯРЧУК,
 тел. (0382) 65-69-59, e-mail: eko.vidhodu@ukr.net.